

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Ndob/34/2023
Identifikačné číslo spisu:	8205200236
Dátum vydania rozhodnutia:	15.11.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hullová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8205200236.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Hullovej a členiek senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej JUDr. Eriky Čanádyovej v spore žalobcu Petra Marušinca, podnikajúceho pod obchodným menom Peter Marušinec - PEMA, Bardejov, Dukelská 1379, IČO: 33 527 431, proti žalovanej I. I., narodenej XX. K. XXXX, T., C. XXXX/XXC, zastúpenej advokátom JUDr. Máriom Keletim, Hnúšť'a, Hlavná 36, o zaplatenie 3 718,65 eura s príslušenstvom, o nesúhlase Krajského súdu v Košiciach s postúpením sporu Krajským súdom v Prešove, takto

rozhodol:

P r í s l u š n ý m na konanie a rozhodnutie o odvolaní je Krajský súd v Košiciach.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach listom z 10. augusta 2023 predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“ alebo „NS SR“) z dôvodu nesúhlasu s postúpením sporu Krajským súdom v Prešove podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Svoj nesúhlas odôvodnil tým, že žalobca podal odvolanie na súde prvej inštancie dňa 21. septembra 2012, t. j. v čase, keď bol funkčne príslušným súdom na jeho prejednanie Krajský súd v Prešove. Funkčná príslušnosť Krajského súdu v Košiciach ako odvolacieho súdu v obchodných veciach je podľa § 34 ods. 2 písm. c) CSP daná iba na konania začaté na Okresnom súde Prešov po 31. máji 2023 [§ 22 písm. e) CSP]. Na konania v obchodnoprávných sporoch, začatých do 31. mája 2023 na okresných súdoch v územnom obvode Krajského súdu v Prešove, je aj naďalej funkčne príslušný (ako odvolací súd) Krajský súd v Prešove podľa § 34 ods. 1 CSP. Zo znenia prechodného ustanovenia § 471c CSP podľa názoru predkladajúceho Krajského súdu v Košiciach nevyplýva, že od 1. júna 2023 došlo k zmene príslušnosti súdov, ktoré boli vecne a miestne príslušné podľa predpisov účinných do 31. mája 2023. V tejto súvislosti poukázal aj na usmernenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, podľa ktorého zavedením kauzálnnej príslušnosti krajských súdov na konanie o odvolaniach aj v obchodnoprávných sporoch nedochádza od 1. júna 2023 k prechodu výkonu súdnictva medzi krajskými súdmi v prebiehajúcich odvolacích konaniach, a teda konania o odvolaní začaté pred 1. júnom 2023 sa dokončia na doteraz príslušných krajských súdoch, pretože niet zákonného ustanovenia, ktoré by prechod výkonu súdnictva zakladalo. Zdôraznil tiež, že zmyslom

princípu okamžitej použiteľnosti (novej) procesnej úpravy na všetky prebiehajúce konania, začaté podľa doterajších predpisov (§ 470 ods. 1 CSP), je zabezpečiť hladký a bezproblémový procesný režim súdnych konaní, a nie hromadné postúpenie všetkých obchodnoprávných sporov z Krajského súdu v Prešove na Krajský súd v Košiciach, čo by bolo tiež ne hospodárne a neefektívne, s priamym vplyvom na právo na zákonného sudcu.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“ alebo „NS SR“) ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Prešove a Krajskému súdu v Košiciach podľa § 43 ods. 2 CSP, po posúdení predloženého nesúhlasu s postúpením obchodnoprávného sporu na odvolacie konanie, dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Košiciach nie je dôvodný.

3. Podľa článku 4 ods. 1 CSP, ak sa právna vec nedá prejednať a rozhodnúť na základe výslovného ustanovenia tohto zákona, právna vec sa posúdi podľa ustanovenia tohto alebo iného zákona, ktoré upravuje právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu posudzovanej právnej veci.

4. Podľa článku 17 CSP, súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

5. Podľa § 22 CSP, na konanie v obchodnoprávných sporoch sú príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,
- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

6. Podľa § 34 ods. 1 CSP, ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

7. Podľa § 34 ods. 2 CSP, na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa:

- a) § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,
- b) § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,
- c) § 22 písm. e) a § 23 písm. e) je príslušný Krajský súd v Košiciach.

8. Podľa § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednanja sporu.

9. Podľa § 471c CSP, konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

10. Zo spisu vyplýva, že v danom obchodnoprávnom spore rozhodol Okresný súd Bardejov rozsudkom č. k. 1Cb/21/2005-389 z 25. júna 2012 tak, že žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania. O odvolaní žalobcu z 21. septembra 2012 rozhodol Krajský súd v Prešove (potvrdzujúcim) rozsudkom z 12. septembra 2013, ktorý bol na základe dovolania žalobcu zrušený uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obdo/10/2014 z 10. septembra 2015 a vec bola vrátená Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie. V novom odvolacom konaní Krajský súd v Prešove dňa 27. októbra 2016 vyhlásil rozsudok č. k. 3Cob/39/2016-510, ktorým rozsudok Okresného súdu Bardejov z 25. júna 2012 potvrdil a žalovanej priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Predmetný rozsudok Krajského súdu v Prešove napadol žalobca dovolaním, ktoré Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 5Obdo/68/2019 z 25. septembra 2019 odmietol a žalovanej nepriznal náhradu trov dovolacieho konania. Uznesenie Najvyššieho súdu SR bolo následne zrušené nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 80/2021-35 z 11. mája 2021 a vec bola vrátená Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie. Uznesením sp. zn. 1Obdo/53/2021 z 23. júna 2022 Najvyšší súd SR zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 27. októbra 2016 v spojení s opravným

uznesením z 21. júna 2018 a vec vrátil Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie. Krajský súd v Prešove o odvolaní žalobcu z 21. septembra 2012 opätovne nerozhodol a s poukazom na novelu CSP účinnú od 1. júna 2023, postupom podľa § 43 ods. 1 CSP v spojení s § 40 CSP, vec postúpil Krajskému súdu v Košiciach ako súdu funkčne a kauzálnu príslušnému. Krajský súd v Košiciach s postúpením veci nesúhlasil, s poukazom na prechodné ustanovenie § 471c CSP k úpravám účinným od 1. júna 2023.

11. Úlohou Najvyššieho súdu SR bolo teda posúdiť dôvodnosť nesúhlasu Krajského súdu v Košiciach s postúpením spisu Krajským súdom v Prešove na rozhodnutie o odvolaní žalobcu z 21. septembra 2012 proti rozsudku Okresného súdu Bardejov č. k. 1Cb/21/2005-389 z 25. júna 2012. Pre rozhodnutie tohto sporu o príslušnosť je potrebné v prvom rade vyriešiť otázku časovej pôsobnosti právnych noriem upravených v § 34 ods. 1 a 2 CSP v nadväznosti na prechodné ustanovenie § 471c CSP. Odvolanie bolo podané (a teda odvolacie konanie bolo začaté) pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov v znení zákona č. 398/2022 Z. z. (ďalej aj „novela“), ktorou novelou boli s účinnosťou od 1. júna 2023 zmenené aj ustanovenia upravujúce funkčnú príslušnosť súdov na konanie o odvolaní (§ 34 CSP), a to v súvislosti s novoupravenou kauzálnou príslušnosťou súdov v obchodnoprávných sporoch (§ 22 CSP). Relevantnou otázkou je, či sa nová právna úprava funkčnej príslušnosti má alebo nemá vzťahovať aj na odvolacie konania začaté pred účinnosťou novely.

12. V procesnom práve je pri riešení otázok intertemporality základným princípom okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konanie začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Preto pokiaľ nie je v prechodných ustanoveniach upravené inak, je potrebné, aby súdy aj na konania začaté a prebiehajúce podľa predchádzajúcej právnej úpravy aplikovali novú právnu úpravu, a to od momentu nadobudnutia jej účinnosti.

13. V rámci novely CSP, účinnej od 1. júna 2023, bolo prijaté prechodné ustanovenie § 471c CSP, podľa ktorého sa konania začaté podľa predchádzajúcej právnej úpravy a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023 (s výnimkou prípadov, kedy osobitný predpis výslovne upravil prechod výkonu súdnictva na iný súd). Uvedené prechodné ustanovenie teda upravuje zachovanie vecnej a miestnej príslušnosti v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023. Neupravuje však zachovanie funkčnej a ani kauzálnej príslušnosti, čo vyplýva z gramatického (jazykového) výkladu predmetného ustanovenia. Pokiaľ by mal zákonodarca v úmysle v prechodnom ustanovení § 471c CSP upraviť tiež zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti, urobil by tak explicitne, ako v prípade ustanovenia § 470 ods. 4 CSP.

14. V súlade s princípom okamžitej aplikovateľnosti je potom potrebné novú právnu úpravu funkčnej príslušnosti, obsiahnutú v § 34 ods. 2 CSP, aplikovať aj na odvolacie konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023.

15. V predložennom spore o príslušnosť je potrebné vyriešiť aj nadväzujúcu otázku výkladu ustanovenia § 34 ods. 2 CSP vo vzťahu k obchodnoprávnym sporom, a to v situácii, keď súdom konajúcim a rozhodujúcim v prvej inštancii, nie je žiadny z okresných súdov vymenovaných v § 22 písm. c) až h) CSP. V posudzovanom prípade bol okresným súdom rozhodujúcim v prvej inštancii Okresný súd Bardejov, teda okresný súd patriaci podľa § 3 ods. 5 písm. a) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov do obvodu Krajského súdu v Prešove.

16. Najvyšší súd SR, vychádzajúc z gramatického výkladu ustanovenia § 34 ods. 2 CSP (Na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa...) a v ňom (zákonodarcom) kladený dôraz na konanie vymedzené v § 22 CSP (a nie na súd rozhodujúci podľa § 22 CSP), ako aj z teleologického výkladu, zohľadňujúceho účel novely, ktorým je špecializácia súdov (vrátane odvolacích) s cieľom zabezpečenia rýchlosti, efektívnosti a kvality rozhodovania, za súčasnej absencie prechodného ustanovenia, ktoré by obsahovalo odlišnú právnu úpravu, dospel k záveru, že ustanovenie § 34 ods. 2 CSP je od 1. júna 2023 potrebné aplikovať aj v takom prípade, keď okresný súd rozhodujúci obchodnoprávny spor nie je jedným z okresných súdov taxatívne vymenovaných v § 22 písm. c) až h) CSP. Pokiaľ teda súdom rozhodujúcim v prvej inštancii je Okresný súd Bardejov, ktorý patrí do obvodu Krajského súdu v Prešove, je na mieste aplikovať ustanovenie § 34 ods. 2 písm. c) CSP a funkčne príslušným súdom na konanie o odvolaní je Krajský súd v Košiciach.

17. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR zákonodarca v ustanovení § 471c CSP zachovanie kauzálnej a

funkčnej príslušnosti v konaniach začatých do 31. mája 2023 neupravil zámerne. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že zákonodarca v znení tohto prechodného ustanovenia pristúpil k vymenovaniu iných druhov príslušnosti, ktoré zostávajú zachované (vecnej a miestnej), avšak kauzálnu a ani funkčnú príslušnosť neuviedol (narozdiel od iného prechodného ustanovenia § 470 ods. 4 CSP). Prípadný rozpor s usmernením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, na ktorý poukázal Krajský súd v Košiciach, nemožno odstraňovať takým výkladom, ktorým by sa zmenil zmysel a účel predmetného ustanovenia (čl. 3 ods. 2 CSP). Krajským súdom v Košiciach prezentovaný výklad, podľa ktorého by konania o odvolaniach podaných do 31. mája 2023 mali byť dokončené na „pôvodných“ krajských súdoch, t. j. funkčne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, nerešpektuje účel sledovaný predmetnou novelou, ktorým je v prvom rade špecializácia súdov, vrátane odvolacích. Navrhovaný výklad by spôsobil neželanú dvojkolažnosť, kedy by odvolacie konania v obchodnoprávných sporoch, napriek zamýšľanej špecializácii, naďalej prebiehali aj na takých krajských súdoch, ktoré už podľa novej právnej úpravy nemajú byť súčasťou špecializovaného obchodného súdnictva.

18. Najvyšší súd SR si je vedomý zložitosti otázok vyvolaných predmetnou novelou a nejednoznačností až rozpornosti novej právnej úpravy. Zvažujúc aj prísne formalistický výklad ustanovenia § 34 ods. 2 CSP [podľa ktorého by sa za okresné sudy podľa tohto ustanovenia považovali výlučne sudy vymenované v § 22 písm. c) až h) CSP], ktorý by však spôsobil už spomínanú dvojkolažnosť posudzovania funkčnej príslušnosti odvolacích súdov v obchodnoprávných sporoch, Najvyšší súd SR uprednostnil taký výklad, ktorý rešpektuje účel prijatej novely a zabezpečí jednotné posudzovanie funkčnej príslušnosti odvolacích súdov v obchodnoprávných sporoch za účinnosti novely. Pri takto zvolenom riešení Najvyšší súd SR aplikoval aj základné princípy CSP vymedzené v čl. 4 ods. 1 a čl. 17.

19. Vo vzťahu k záverom o okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy Najvyšší súd SR poukazuje na obdobné názory vyslovené v uznesení NS SR z 28. júna 2023 sp. zn. 6Ndc/19/2023 a v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. júna 2023 sp. zn. IV. ÚS 257/2023. Totožné závery boli prijaté v uzneseniach NS SR zo 16. augusta 2023 sp. zn. 5Ndob/5/2023 a z 23. augusta 2023 sp. zn. 3Ndob/8/2023. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR prijatými závermi nedochádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady perpetuatio fori, keďže k zmene funkčnej príslušnosti prišlo na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporality novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu. Najvyšší súd SR zastáva názor, že ak v priebehu odvolacieho konania dôjde k zmene právnej úpravy funkčnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby jednoznačne a zrozumiteľne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania (§ 40 CSP), zostáva zachovaná funkčná príslušnosť v konaniach začatých podľa predchádzajúcej právnej úpravy, a to prijatím zodpovedajúceho prechodného ustanovenia, ktoré však v rámci novely CSP prijaté nebolo.

20. Najvyšší súd SR vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Košiciach s postúpením veci Krajským súdom v Prešove nie je dôvodný a na konanie o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov je podľa § 34 ods. 2 písm. c) CSP v spojení s § 22 písm. e) CSP funkčne príslušný Krajský súd v Košiciach.

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.